

NORM
INSTITUUT
BOMEN

HANDBOEK BOMEN 2014

Kwaliteitszorg bomen:

Van tekentafel tot zaagtafel

Het Norminstituut Bomen lanceerde het Handboek Bomen 2014 tijdens de Week Openbare Ruimte in Putten afgelopen april. Het 232 pagina's tellende boek bevat gestandaardiseerde kwaliteitseisen, richtlijnen en normen en beschrijft van A tot Z alle facetten die spelen bij bomen in de openbare ruimte.

Auteur: Sylvia de Witt

Bomen vormen vaak de hoofdstructuur binnen de openbare ruimte en zorgen voor een mooie aankleding en een prettig leefklimaat. Maar bij het inrichten van een openbaar gebied met bomen moet er wel eerst een goed plan komen. In het eerste hoofdstuk, Ontwerp, van het Handboek Bomen 2014 staan richtlijnen waaraan zo'n plan moet voldoen.

'Dan gaat het over wat er minimaal moet zijn opgenomen in zo'n ontwerp om te bepalen of dat ook goed gaat komen op termijn', vertelt Marc Meijer, consulent bij het Norminstituut Bomen. 'Want een boom is natuurlijk een dynamisch element en als de aannemer klaar is met zijn gebouwen en bestrating, dan begint het voor de bomen pas, die groeien namelijk, dus het ontwerp moet op termijn wel houdbaar zijn. Hier zitten ook vaak de pijnpunten bij organisaties; bij

de start van het ontwerp zag het er nog gezellig uit, maar vijftien jaar later blijkt het niet te werken met de boom. Dan ondervindt die bijvoorbeeld hinder van de beperkte beschikbare ruimte, terwijl hij naar verwachting nog dertig jaar moet groeien'

Gevalideerd door vakspecialisten uit de groenbranche

Het handboek was al vijftien jaar lang in verschillende vormen beschikbaar, maar de uitgave van dit jaar is flink uitgebreid. Aan deze revisie is dan ook driekwart jaar gewerkt door vakspecialisten uit de groenbranche. Naast deelname van opdrachtgevers via vereniging Stadswerk, opdrachtnemers via branchevereniging VHG, vakgroep Boomspecialisten en opleidings- en onderwijsinstellingen IPC Groene Ruimte en Hogeschool Van Hall Larenstein, zijn ook verschil-

lende externe specialisten intensief betrokken geweest bij de validatie van dit handboek. Marc Meijer ziet dit als een groot voordeel. 'Wij hechten grote waarde aan deze brede validatie: de opgestelde kwaliteitseisen, richtlijnen en normen worden op deze manier technisch gestandaardiseerd én er is sprake van een breed draagvlak.'

Steeds meer uitdagingen qua ruimte

In het handboek wordt alles wat er komt kijken bij bomen in de openbare ruimte, van de tekentafel tot en met het rooien van de boom, nauwkeurig uitgelegd. Hoe controleer je onder andere plantmateriaal als je dat koopt? Wat zijn de eisen? Hoe plant je een boom, hoe geef je goede nazorg, hoe zorg je ervoor dat hij water krijgt, hoe snoei je een boom, is een boom wel goed beschermd als er in de nabijheid werkzaamheden

worden uitgevoerd, hoe inventariseer je bomen, hoe controleer je bomen op veiligheid, hoe plant en verplant je? Al die facetten die spelen bij bomen in de openbare ruimte worden hierin van A tot Z beschreven. Daarnaast staan er ook allerlei verbanden in, om ervoor te zorgen dat boombeheerders in het volledige proces kunnen terugvallen op de kwaliteitseisen.

'Door het handboek is er weinig discussie mogelijk over de basiskwaliteit'

Moelijke bomen bestaan er niet, vindt Meijer. 'We zien wel dat er steeds meer uitdagingen zijn op het gebied van de ruimte. De ruimte is heel erg beperkt en de wensen zijn heel erg groot. Er moet steeds bewuster worden nagedacht hoe die ruimte moet worden ingericht en welk type boom daar dan moet staan. Het gaat er dus niet om dat de boom een uitdaging is; meestal is de locatie vooral de uitdaging. Bomen hebben veel waarde voor mensen, veel mensen willen graag groen in hun wijk. Het handboek geeft alle feiten die nodig zijn om die bomen kwalitatief goed te laten groeien op locatie.'

Wij gaan voor kwaliteit en niet voor kwantiteit
Bomen zijn ingedeeld in categorieën van formaat: zo zijn er bomen van de eerste, tweede en derde grootte en er zijn vormbomen. Voor alle bomen worden richtlijnen gegeven. Is er een bepaalde ruimte beschikbaar, dan is het verstandig om bijvoorbeeld een boom van de tweede grootte te nemen. En in een ander gebied past beter een boom van de derde grootte. 'Soms is er uit de randvoorwaarden te concluderen dat er bij weinig ruimte helemaal geen boom te planten valt. Wij gaan voor kwaliteit en niet voor kwantiteit. Wij zijn dus niet voor véél bomen, maar voor bomen die toekomst hebben en die hun eindbeeld kunnen halen. Bomen die succesvol kunnen zijn en die niet geplant zijn wegens een schijnoplossing. Zo van: we zetten die boom dan wel ergens in een hoekje neer, om eigenlijk van tevoren al te weten dat het toch niks gaat worden. Durf te investeren en eerlijk te zijn naar bestuurders en bewoners en de klanten en kijk goed waar je wat neerzet.'

Niet teveel keuzes voor de uitvoerders
Het handboek is er zowel in hardcopy als digitaal. Om het te kunnen voorschrijven of te verwijzen naar, dient men een gebruikslicentie aan te schaffen. Binnen een licentie op het handboek zit een aantal hardcopy boeken dat ter beschikking wordt gesteld. De meesten gebruiken echter

de digitale versie. Een kwart van de gemeenten maakt er inmiddels gebruik van.

Waarin onderscheidt dit handboek zich nu met andere boeken over bomen?

'Er zijn studieboeken, zoals het Stadsbomen Vademecum. Deze boeken benaderen zaken heel erg breed, zodat je van links tot rechts weet wat er allemaal mogelijk is. Opdrachtgevers willen echter ook weten wat nu een goede kwaliteit garandeert voor een boom. Ze willen informatie waar een filter overheen is gegaan, waardoor je met gesloten ogen kunt zeggen: als ik dat hoofdstuk daar toepas, dan heb ik de kwaliteit daar gewaarborgd en laat ik niet meer teveel keuzes voor de uitvoerders. Het Handboek voor Bomen biedt richtlijnen voor de basiskwaliteit. Dat is een groot verschil met een studieboek waar meerdere mogelijkheden worden aangeboden. Daar heeft een opdrachtgever niet veel aan, want die wil alles gewoon vastgesteld hebben, niet al te veel keuzes overhouden die de zaak bemoeilijken. Je wil niet iedere keer een discussie hebben over alle mogelijkheden die er zijn. Het handboek is vastomlijnd en beschrijft helder de basiskwaliteit, waardoor er weinig ruimte is voor discussie over deze basiskwaliteit. Uiteindelijk dient het handboek er gewoon voor om goede afspraken te kunnen maken tussen opdrachtgevers en aannemers. Het Handboek Bomen 2014 is dan ook prima te gebruiken in combinatie met een bestekssystematiek zoals bijvoorbeeld de RAW', aldus Meijer.

Marc Meijer

Herco Vlottes

Een goed handboek, maar geen enkel handboek of bestek is waterdicht

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-4655